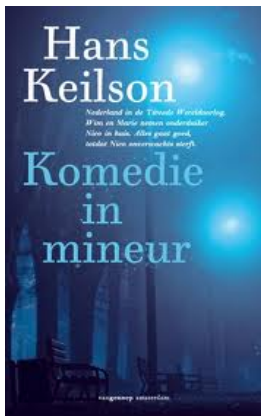

Komedie in mineur

De periode tussen kerst en oud&nieuw vind ik bijzonder omdat de tijd dan altijd wat trager lijkt te gaan. Dit jaar lukte het me echter nog niet zo om in de verdragstand te komen, wat ik erg jammer vond. Totdat ik een interview met Hans Keilson in Kunststof (21 december) terugluisterde. Keilson stond dit jaar plotseling in de belangstelling, omdat de New York Times zijn boeken 'Komedie in mineur' en 'In de ban van de tegenstander' meesterwerken had genoemd. 'Komedie in mineur' kwam in de NYT ook nog eens op de lijst van 100 belangrijkste boeken uit 2010.

Keilson was in september al geïnterviewd door Matthijs van Nieuwkerk in De Wereld Draait Door. Dat gesprek had me geïntrigeerd door de clash van uitersten: een opgeblazen kikker, op jacht naar quotes, en een wijze, oude man, die zich niet liet opjagen in het doorgedraaide format van het programma, maar zeer beheerst messcherpe antwoorden gaf.

In Kunststof werd dit gesprek nog eens overgedaan, maar dan zoals het moest: aangenaam traag. Nee, niet traag; dat klinkt me te negatief. Beter gezegd: het gesprek had het tempo dat een gesprek met een honderd-en-eenjarige zou moeten hebben. Met ruimte voor stiltes, om na te denken. Ik telde op een moment zelfs een stilte van zeker 8 seconden. Kom daar nog eens om.

En met prachtige uitspraken. Gepaste trots over zijn schrijverschap: 'Thomas Mann en ik hebben dezelfde uitgever, S. Fischer.' Over zijn aanpak in psychoanalyse: 'Als je weet waar je je voor schaamt, dan weet je al heel veel.' En wijsheid van 70 jaar geleden, actueler dan ooit: 'Ik haat de Duitsers niet. Want haat is uiteindelijk zelfvernietigend.'

Maar het meeste indruk maakte zijn antwoord op de vraag: 'Wat betekent het voor u om jood te zijn?' De pijn is nog te groot bij hem om daar rechtstreeks op te antwoorden. Dus antwoordde hij met een gedicht, dat begint met de strofen: *Wir Juden sind auf dieser Welt / ein schmutziger Haufe billiges Geld, von Gott längst abgewertet.* En dan draagt hij, uit zijn hoofd, het hele gedicht voor, dat hij schreef in 1937. 'Begrijpt u mij?', vroeg hij nog. Het sneed mij door de ziel. 'Komedie in mineur' wordt mijn eerste boek voor 2011.